

Мазур О.І

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
другого курсу спеціальності 081 Право,
науковий керівник: к.ю.н., доцент **Шевченко Н.Л.**,
Херсонський державний університет

ТРУДОВА МІГРАЦІЯ

Визначення «міграція» походить від латинського «migrate, migro», що означає переміщення, переселення. Проте не кожного дня ми зустрічаємося з терміном «трудова міграція». Що взагалі розуміє під собою поняття «трудова міграція»? Простими словами, то трудова міграція – це процес зміни місця проживання особи з метою працевлаштування. Звернувши увагу, на визначення з точки зору законодавства України, а саму відповідно до статті 1, частин 2 Закону України «Про зовнішню трудову міграцію», можна дати таке визначення поняттю трудова міграція. Отже, трудова міграція – це певне переселення громадян України, пов'язане з перетинанням державного кордону, для здійснення оплачуваної діяльності в державі перебування. Державою перебування називається така країна, на території, якої мігрант здійснює або хоче здійснювати оплачувану діяльність, яка згідно законодавства країни не заборонена. Процес міграції характеризується перетинанням державного кордону. За цією характеристикою міграцію поділяють на зовнішню і внутрішню. Так як зовнішня міграція полягає у перетинанні державного кордону, то її називають ще міжнародною.

Згідно з всім вище сказаним, особа, яка здійснює таку діяльність буде трудовим мігрантом. Вітчизняне та закордонне законодавство дає офіційне тлумачення даному терміну. Відповідно до статті 1, частини 4 Закону України «Про зовнішню трудову міграцію», трудовим мігрантом можна назвати громадянин України, який здійснював, здійснює або здійснюватиме оплачувану діяльність у державі перебування, але таке діяльність не повинна

порушувати закони країни. «Європейська конвенція про правовий статус трудящих-мігрантів» дає свою характеристику визначенню трудового мігранта. Тому за міжнародним законодавством трудового мігранта характеризують, як громадянина однієї Договірної Сторони, якому інша Договірна Сторона дозволила на законних підставах перебувати на її території для здійснення оплачуваної роботи. [1;2]

Як і будь-який суб'єкт права трудовий мігрант має свої права та обов'язки. Одними із головних прав трудових мігрантів є право на належні умови праці, відпочинок та соціальний захист. Це право закріплене в Законі України «Про зовнішню трудову міграцію». Зокрема там сказано, що дане право повинна забезпечити країна перебування, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. [1]

До основних прав можна віднести право на пенсійне забезпечення. В Україні для трудових мігрантів воно реалізується у відповідності до законів, які встановлюють умови пенсійного забезпечення. Також умови пенсійного забезпечення регулюють і міжнародні договори.

Трудові мігранти можуть об'єднуватися у громадські організації, які діють на території України. Цим визначається право на об'єднання у громадські організації.

Ще один досить важливим правом трудового мігранта- це право на відшкодування шкоди. Але відшкодуванню належить лише та шкода, яка була заподіяна внаслідок трудової діяльності. Наприклад сюди можна віднести каліцтво, захворювання, що виникли внаслідок праці та інші негативні наслідки для здоров'я людини. Це право підлягає під юрисдикцію держав перебування, а також регулюється умовами трудового або ж колективного договору.

Право на визнання здобутої освіти за кордон. Право, яке гарантується не лише трудовим мігрантам, але й членам їх сімей. Дане право повинно торкатися не лише вищої освіти, а й загальної, середньої і професійно-технічної освіти. Порядок та процедура визнання затверджені Наказом

Міністерства освіти та науки України «Деякі питання визнання в Україні іноземних документів про освіту» від 5 травня 2015 року №504. [3]

Крім цих прав, трудові мігранти, а також члени їх родини мають право на отримання інформації від органів Державної прикордонної служби України.

Сюди можна віднести інформацію про:

- умови виїзду та умови працевлаштування за кордоном;
- ризики потрапляння у ситуації, де можлива торгівля людьми.
- умови міжнародних договорів з Україною у сфері зовнішньої трудової міграції;
- будь-якої іншої інформації, що може попередити потрапляння у небезпечні ситуації та підвищити рівень обізнаності громадян.

Можна отримати консультацію щодо своїх прав. Цим займається закордонні дипломатичні установи України.

До обов'язків можна віднести сплату податків з доходів, що були отриманні закордоном. Але при цьому в Податковому кодексі є норми, що мають на меті запобігати подвійному оподаткуванню. До цих норм можна віднести статтю 13, пункт 4 Податкового кодексу, де вказується те, що податки, які сплачені за межами України зараховуються при розрахуванні податків в Україні, за правилами встановленні чиним законодавством. [4]

Також до обов'язків можна віднести сплату податків на майно, що знаходиться на території України.

Державна політика у сфері зовнішньої трудової міграції базується на принципах забезпечення прав та законних інтересів зовнішніх мігрантів та членів сім'ї. Держава повинна забезпечувати реалізацію прав, які зазначенні у вище згаданому законі, не дивлячись на расові та мовні ознаки, політичні погляди, майнове становище, соціальне забезпечення та інші ознаки. Також досить важливим напрямком державної політики у сфері трудової міграції є

вживання заходів на запобігання поширення незаконної зовнішньої трудової міграції(торгівля людьми, використання дитячої праці). Державна політика спрямовується ще й на те, що забезпечити правовий та соціальний захист трудових мігрантів та членів їх сім'ї. Держава працює у напрямках удосконалення та надання послуг щодо повернення в Україну та реінтеграції у суспільство трудящих-мігрантів. Що стосується соціального забезпечення у закордонному законодавстві, то у «Європейській конвенції про правовий статут трудящих-мігрантів» існує стаття 18 про соціальне забезпечення. Відповідно до цієї статті кожна із Договірних Сторін повинна надавати такий самий режим соціального забезпечення, що мають їх громадяни. [2]

Після повернення трудових мігрантів та членів їх сімей з країни перебування, Україна повинна забезпечити заходи щодо реінтеграції трудових мігрантів та членів їх сімей в суспільство. План заходів щодо реінтеграції, затверджені Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12 квітня 2017 року № 257. За даним розпорядженням на постійній основі держава повинна сприяти: [5]

- після повернення трудових мігрантів та їх сімей забезпеченню роботою;
- залученню дітей до освітнього процесу(проведення додаткових занять з української мови та літератури, історії)
- забезпеченню відповідно до законодавства навчальних закладів за кордоном , де здійснюється навчання українською мову, відповідними підручниками.

До обов'язків з боку держави входить сприяння:

- щодо удосконалення системи нормативно-правових актів з питань підтвердження результатів неформального навчання трудових мігрантів, які повернулися в Україну.
- надання медичної допомоги трудовим мігрантам та членам їх сімей, після повернення в Україну.

Контроль та відповідальність за порушення законодавства щодо трудової міграції несуть центральні органи та місцеві органи виконавчої влади.

Центральні органи мають забезпечити у межах свої прав, дотримання законодавства та уникати його порушення. Місцеві органи виконавчої влади разом з центральними органами повинні вживати заходів, які будуть запобігати поширенню незаконної зовнішньої трудової міграції. Відповідальність згідно із Законом України «Про зовнішню трудову міграцію» несуть і посадові особи. Також відповідальність несуть суб'єкти господарювання, що виступають у ролі посередника у працевлаштуванні у тих випадках , якщо були спричиненні негативні наслідки для трудових мігрантів та їх членів родини. [1]

На сьогоднішній день питання трудової міграції є досить актуальним. Тому що кількість громадян, які покинули територію України збільшилося. Причиною цього є не лише бойові дії на сході та півдні країни, але й те, що економічне становище досить погіршилося у порівнянні з попередніми роками. І як наслідок, щоб забезпечити нормальним життя себе та своїх дітей, громадяни України мігрують до інших країн Європи.

Список літератури

1. Закон України «Про зовнішню трудову міграцію» №761-VIII, від 05.11.2015 року, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/761-19#Text> (дата звернення 21.03. 2024).
2. Європейська конвенція про правовий статус трудящих-мігрантів №994-307, від 16.03.2007 року, URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_307#Text (дата звернення 19.03. 2024).
3. Наказ Міністерства освіти та науки України «Деякі питання визнання в Україні іноземних документів про освіту» №504, від 5 травня 2015 року, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0614-15#Text> (дата звернення 21.03. 2024).

4. Податковий Кодекс України №2755-VI, від 02.12.2010 року, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/ed20101202#Text> (дата звернення 20.03. 2024).

5. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів щодо забезпечення реінтеграції в суспільство трудових мігрантів і членів їх сімей» №257, від 12.04.2017 року, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/257-2017-%D1%80/ed20170412#Text> (дата звернення 21.03. 2024).